

Výzkumný návrh

Vypracoval: Tom Vlašic (386303)

Předmět: Metodologie 2

Datum: 29. 5. 2015

Téma výzkumu: Hračky s postižením

1) Výzkum se zabývá problematikou hraček s postižením, tedy hraček, které jsou speciálně vyrobeny s některým druhem postižení a mohou se tak stát běžnou součástí skupiny dětských hraček. Tato forma hraček je v zahraničí běžně dostupnou variantou podporující oblast inkluzivního vzdělávání. V České republice jde zatím o kontroverzní téma, prozatím neprobádané. Jaké bude vnímání lidí, kteří se s těmito hračkami seznámí? Veřejnost, zvláště děti, se nemusí s lidmi s postižením v běžném životě dlouhou dobu setkat a při následné interakci, například při integraci spolužáka s postižením, mohou reagovat neadekvátně. Pokud by se ovšem setkávali s postižením formou hry s takto uzpůsobenými hračkami již v nízkém věku, tedy ve věku, kdy si formují názorové základy na společnost, jejich názor do budoucna by mohl být ovlivněn k správnému přístupu k lidem s postižením. Na druhou stranu i pro děti s postižením by mohlo být příjemné, vidět a hrát si s hračkami, které mají stejné problémy jako ony a necítit se tak mimo intaktní společnost.

Součástí výzkumu tedy bude vytvoření několika hraček tohoto typu, představení skupině dětí a učitelů a zjištění, jak tyto hračky ovlivní jejich myšlení a zda mají v této oblasti význam. Hlavním cílem výzkumu je tedy: Zjistit jak ovlivní hračky s postižením vnímání dětí a učitelů z různých druhů školských zařízení a provést mezi nimi komparaci.

2) Hlavní výzkumná otázka zní: Jak hračky s postižením ovlivní vnímání dětí a učitelů?

Vedlejší výzkumné otázky:

Jak ovlivní hračky s postižením vnímání dětí z běžné mateřské školy?

Jak ovlivní hračky s postižením vnímání dětí ze speciální mateřské školy?

Jak ovlivní hračky s postižením vnímání dětí ze školy při zdravotním zařízení?

Existují rozdíly ve vnímání těchto hraček mezi dětmi z různých školských zařízení?

Jak ovlivní hračky s postižením vnímání učitelů jednotlivých zařízení?

Existují rozdíly ve vnímání těchto hraček mezi učiteli z různých školských zařízení?

3) Ve výzkumu bude použita kvantitativní výzkumná strategie. Za vhodnější ji považuji z důvodu výběru metod sběru dat a výzkumného vzorku. Metody sběru dat považuji u tohoto daného vzorku kvalitativní formou za neúčinné a výzkum by se zkomplikoval, spíše však nezdařil.

4) Hypotézy

Hračky s postižením ovlivní v budoucnosti vnímání lidí s postižením dětmi a učiteli.

Přítomnost hraček s postižením pomůže v budoucnu dětem s postižením lépe zapadnout do kolektivu.

Přítomnost hraček s postižením pomáhá dětem s postižením cítit se lépe v daném prostředí.

5) Konceptualizace

Setkají li se lidé s hračkami s postižením (závisle proměnná), jejich reakce na lidi s postižením, s kterými se setkali poté, mohou být hračkami ovlivněny a mohou tedy na tyto lidi reagovat díky

hračkám jinak, než kdyby se s hračkami s postižením nesetkali (nezávisle proměnná)

Přítomnost hraček s postižením pomůže dětem s postižením, aby se cítily v kolektivu dobře (závisle proměnná), protože zdravé děti budou zvyklé díky hračkám s postižením na lidi s postižením (nezávisle proměnná).

Přítomnost hraček s postižením pomáhá dětem s postižením cítit se lépe v daném prostředí (závisle proměnná), protože do hraček s postižením promítají svoji osobu. (nezávisle proměnná)

Seznam indikátorů (operacionalizace)

- Obliba/neobliba hraček
- Obliba hraček pouze jedním pohlavím
- Vztah k hračkám – zájem/ nezáměr o hračky
- Neschopnost hrát si s hračkami
- Averse vůči takto vytvořeným hračkám
- Introverze /extroverze
- Neumožnění hrát si s hračkami
- Nařízené hraní si s hračkami
- Ovlivnění spolužáky k hraní/nehraní
- Nepochopení tématu hraček s postižením

6) Ve výzkumu budou použity metody sběru dat formou strukturovaného rozhovoru a pozorovacího schématu. Pozorování i rozhovory budou probíhat s danou skupinou ve dvou fázích. V první fázi budou přineseny hračky s postižením do daného zařízení, pozorování dětí (jejich prvních reakcí) a rozhovory s učiteli. V druhé fázi, tedy po době, kdy už tam hračky budou určitý časový úsek spolu s dětmi, proběhne druhé pozorování a další rozhovory. Data z pozorování budou zaznamenávány na předem připravený arch, kde bude prostor i pro jiné neočekávatelné chování. Rozhovory s učiteli budou nahrávány a přepisovány, následně dekodovány. Předpokládaná skupina dětí se pohybuje okolo počtu 28 (běžná třída MŠ), záleží na školském zařízení. Pro výzkum se chystám oslovit běžnou mateřskou školu, speciální mateřskou školu, školu při zdravotnickém zařízení a první dva ročníky některé základní školy. Výzkumné jednotky na konkrétních školách si domlouvám s učiteli a řediteli osobně, kontakty jsem získal od známých a ze svých pedagogických praxí. Výchozí literaturou mi budou knihy o kvantitativním výzkumu a zdroje týkající se speciální pedagogiky. Bohužel české literatury o této konkrétní problematice je velmi málo. Zdrojem mi mohou být zahraniční publikace.

7) Úryvek z připravovaného sběru dat:

Rozhovor:

Výzkumník: Co jste si poprvé pomyslela, když jste tyto hračky uviděla?

Učitelka: Že je to bezvadný nápad. Zároveň mě to trošku vyděsilo a měla jsem tendence je jít opravit (učitelka ukazuje znak uvozovek a dodává ironický tón).

Výzkumník: Jak na vás tedy působí konkrétně hračka č. 5, tedy Panáček po amputaci nohy?

Učitelka: Bude to znít možná neprofesionálně, ale měla jsem pocit, že právě této panence nějaké dítě urvalo nohu a já budu mít zase po večer co opravovat. Je to celé o zvyku, stejně tak jako princip

celého tohoto výzkumu. Když to ty děcka uvidí na panence, nepřijde jim to potom ani zvláštní na spolužákovi..

Pozorování:

Výzkumník si dělá poznámky:

Děti si s hračkou házejí.

Jan má tendence hračce urvat druhou nohu.

Dívky hračku na vozíku zapojily do své hry na školu.

6) Jelikož se jedná o kontroverzní téma, počítám s různorodými reakcemi na téma mého výzkumu. Lidé se k této problematice staví pozitivně, že jde o formu podpory handicapovaným lidem. Bohužel i negativně, že se může jednat o jejich zesměšnění. Etickým úskalím výzkumu proto může být nepochopení smyslu takto vyrobených hraček a jejich následné zesměšňování (nejen ze strany dětí), předělávání, ničení.

Praktické problémy mohou nastat při poničení hraček a jejich nemožném dalším využití, nezájmu ze všech strach výzkumných jednotek, nespolupráce učitelů a především dětí.

Etickým problémům se dá předejít možným slovním úvodem k hračkám, lehkou motivací, která ovšem nesmí změnit smysl výzkumu. Praktickým problémům se dá předejít kvalitní výrobou hraček a nachystáním dobrého prostředí.

7) Provedený strukturovaný rozhovor:

Rozhovor byl proveden s matkou jednoho žáka speciální školy, která se o toto téma velmi zajímala a má s dítětem s postižením bohaté životní zkušenosti.

Terénní poznámky: Nachystal jsem si diktafon, vytisknuté otázky jsem držel v ruce, hračky vedle sebe, nachystaná sklenice vody pro respondenta. Zajištěné příjemné prostředí, nikým nerušené a tiché.

Po úvodu přecházíme k první otázce.

Výzkumník: Co jste si poprvé pomyslela, když jste tyto hračky uviděla?

Respondentka: Byla jsem mile překvapena. Měla jsem z toho trošku strach, jak to bude vypadat, ale teď mi to připadá až možná roztomilý. A vím, že jsem máma od postiženého děcka, ale přeci jen mi to připadá jako naprosto normální a doufám, že i ty děcka to tak budou brát.

Výzkumník: Jak tedy vnímáte tyto hračky s postižením?

Respondentka: Velmi pozitivně. Opravdu. Škoda, že se to u nás nevyrobí ve velkém. Jsou už různě rasově zaměřené panenky, ale tohle jsem ještě neviděla. A je to škoda. Mám takovej názor, že hlavně pro ty děcka s tím postižením by to mohlo být super, že vlastně uvidí sami sebe a nebudou si připadat tak strašně mimo, když nevypadají jako klasická Barbie. I když to nevypadá nikdo. Ale chápete jak to myslím, že existuje hračka, která je stejně jako on na vozíku.

Výzkumník: Napadá vás způsob, jak by se dalo s těmito hračkami pracovat?

Respondentka: Určitě se na to dá namotat spousta věcí, třeba pohádky, nějaký motivační příběhy. Určitě to záleží na kreativitě učitele a chtělo by to více metodik.

Výzkumník: Která ta hračka vás nejvíce zaujala a proč?

Respondentka: Teď nevím. Všechny jsou super, nevím, kterou vybrat.

Výzkumník: Jak na vás tedy působí konkrétně třeba hračka č. 5, tedy Panáček po amputaci nohy?

Respondentka: Že zrovna ta se mi líbila, ale opravdu nevím, kterou vybrat jako hlavní, všechny se mi líbí.

Matka už poté vyzvedává dítě ze školy a spěchají domů, rozhovor je ukončen poděkováním a ujištěním, že odpovědi zůstanou v anonymitě. Jelikož se jednalo o rozhovor s rodičem, které zatím nemám v plánu do výzkumu zahrnout, nešlo o celý rozhovor. V podobném stylu bych ho ale chtěl realizovat.

8) Modifikace:

Určitě je potřeba se otázky více naučit a umět mezi nimi vytvářet tzv. oslí můstky. Občas jsem cítil, že bychom se dostali k jinému tématu. Musím také vylepšit svoji práci s diktafonem a být si jistý, že nahrávám správně. Otázky na konkrétní hračky možná ještě zvážím, nerad bych respondenty naváděl k odpovědi.

9) Literatura:

BENDOVIÁ, Petra. *Základy somatopedie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 52 s. ISBN 978-80-244-2620-4.

DUPLINSKÝ, Josef. *Hra a hračka z pohledu psychologa*. Praha: Akademie věd České republiky, 1993, 8 s.

ELDERING Lotty, Paul P. M. Leseman, *Effective Early Education: Cross-Cultural Perspectives*, Falmer Press, 1999

HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 217 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

Hračka: odborný časopis o hračkách. České Budějovice: Státní zkušební ústav lehkého průmyslu, 1966-[1997]. ISSN 0231-7893. 4x ročně.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KUBÍČOVÁ, Zdeňka a Jiří KUBÍČE. *Kompenzační a didaktické pomůcky pro děti a žáky s tělesným postižením v mateřské a základní škole*. 1. vyd. Praha: Septima, 2001, 32 s. ISBN 80-7216-166-0.

LECHTA, Viktor. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

MIŠURCOVÁ, Věra, Jiří FIŠER a Viktor FIXL. *Hra a hračka v životě dítěte*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 143 s., barev. obr. příl.

MOJŽÍŠEK, Jiří. *Každý problém má řešení, aneb, Netradiční kompenzační pomůcky*. 1. vyd. Praha: Okamžik - sdružení pro podporu nejen nevidomých, 2007, 31 s. ISBN 978-80-86932-20-0.

PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky. 2., rozš. a přeprac. vyd.* Brno: Paido, 2006, 404 s. ISBN 80-7315-120-0.

WILSON Ruth A., *Special Educational Needs in the Early Years*, RoutledgeFalmer, 2003

KOMENTÁŘ

Bohužel v projektu nemáte příliš jasno, o čemž svědčí i to, že jste zkombinoval požadavky pro kvalitativní i kvantitativní výzkum do jednoho projektu. Doporučuji zaměřit se buď jedním nebo druhým směrem, tedy vymyslet buď kvantitativní experiment (neboť, jak víme z metodologie, jedině experimentem můžeme měřit vliv něčeho na něco), nebo kvalitativní výzkum, týkající se přijetí hraček v kolektivu dětí. Myslím ale, že jsme to řešili už na konzultaci. Pozor na formulace, vidíte, že jsem toho hodně opravila, musíte psát správně a přesně, jinak je sdělení chaotické.